

1. Hva er tilbedelse?

Jan Honningdal spurte meg en gang: "Mary, hva er tilbedelse?" Mannen min og jeg spiste kveldsmat hos familien Honningdal, og samtalen dreide seg naturlig nok rundt temaet tilbedelse. Allikevel ble jeg litt satt ut av spørsmålet og nølte litt før jeg svarte, fordi jeg ikke var helt sikker på hvilket aspekt eller perspektiv på tilbedelse han mente. Tilbedelse omfatter jo så mye. Jan Honningdal har i en årrekke reist rundt i Norge og både ledet lovsang og undervist om tilbedelse. Jeg tenkte med meg selv at han som er en av "tilbedelsens fedre" i Norge naturligvis visste svaret på dette spørsmålet, så kunne det være et lurespørsmål? Men det var ikke et lurespørsmål. Dette enkle spørsmålet ble starten på en viktig samtale om hva tilbedelse er, og at det ser ut til at den sanne betydningen av tilbedelse har blitt ganske uklar for mange. Vi snakket om trenden i menigheter i dag der det synges mange flere sanger om oss selv enn om Gud. Men er det sann tilbedelse? Jeg tror ulike typer sanger kan ha sin funksjon i de ulike delene av gudstjenesten eller møtet, men først må vi vite hva tilbedelse egentlig er.

Basert på min forståelse av det jeg har lest i Guds ord, vil jeg definere tilbedelse som det å gi hele seg til Gud som en respons på hvem han er og det han har gjort. Tilbedelse handler om ham, og er til for ham.

Ordet tilbedelse kommer fra et gammelt engelsk ord; **WORTH-SHIP**. Det betyr direkte oversatt å gi worth, altså verdi, til noe. Med tilbedelse gir vi ham det han fortjener, vi erklærer og demonstrerer hans verdi. Det er den prisen vi betaler for å vise Gud hvor verdifull han er for oss. Vi bruker ord for å gi uttrykk for verdi.

I Salme 29:1,2
*Gudesønner, gi Herren ære!
 Gi Herren ære og makt.
 Gi Herren den ære hans navn skal ha,
 bøy dere for Herren i hellig prakt!*

Jesus satte en prislapp på vår verdi, og den prislappen var hans eget liv. Når vi gir våre liv tilbake til ham, tilskriver vi ham verdi. Vi sier "Gud, du er verdig alt, hver del av oss – kropp, sjel og ånd – på grunn av den du er." Det er også en respons på oppdagelsen av hvor verdifulle vi er for ham. **"Vi elsker fordi han elsket oss først."**¹ Tilbedelse er en livsstil der vi elsker Gud ved å gi oss selv til ham. På samme måte som to ektefeller gir seg fullt og helt til hverandre og blir ett, ønsker Gud å bli ett med oss. Det er derfor han tok det første skrittet og ga hele seg – kropp, sjel og ånd – til oss.

Har du noen gang prøvd å selge noe som var veldig verdifullt for deg, og opplevd at noen tilbød deg en pris som var så lav at du ble støtt? "Hvordan kan de tro at de får kjøpt det til den prisen!" tenkte du kanskje. Årsaken var at de ikke så den sanne verdien slik du gjorde.

Hvis vi ikke ser Guds verdi, kommer vi heller ikke til å gi ham det han fortjener i tilbedelsen. Dybdene i tilbedelsen vår avhenger av hvor stor åpenbaring vi har av hvem Gud er, hva han har gjort, og hvem vi er i ham. Vi tilber i tråd med vårt eget åpenbaringsnivå. Derfor må vi be Gud om å åpne hjertets øyne så vi virkelig får se ham og bli stadig bedre kjent med ham. Ut ifra den åpenbaringen kommer du gladelig til å gi deg over til ham.

¹ 1 Joh 4,19

DEN SAMARITANSKE KVINNENS ÅPENBARING

La oss se litt på den samaritanske kvinnen ved brønnen i Johannesevangeliet kapittel 4, og hvordan hun i møte med Jesus får stadig nye åpenbaringer av hvem han er.

Han måtte reise gjennom Samaria, og der kom han til en by som het Sykar, like ved det jordstykket Jakob ga sin sønn Josef. Der var Jakobsilden. Jesus var sliten etter vandringen, og han satte seg ned ved kilden. Det var omkring den sjetten time. Da kom mer en samaritansk kvinne for å hente vann. Jesus sier til henne: «La meg få drikke.» Disiplene hans var nå gått inn i byen for å kjøpe mat. Hun sier: «Hvordan kan du som er jøde, be meg, en samaritansk kvinne, om å få drikke?» For jødene omgås ikke samaritanene. (Joh 4,5–9)

Her ser vi kvinnens første møte med Jesus og hvem han er en jødisk mann som gjør noe uvanlig. Spørsmålet hun stiller, er basert på dette nivået av forståelse.

Jesus svarte: «Om du hadde kjent Guds gave og visst hvem det er som ber deg om drikke, da hadde du bedt ham, og han hadde gitt deg levende vann.» «Herre», sa kvinnen, «du har ikke noe å dra opp vann med, og brønnen er dyp. Hvor får du da det levende vannet fra? Du er vel ikke større enn vår stamfar Jakob? Han ga oss brønnen, og både han selv, sønnene hans og buskapen drakk av den.» Jesus svarte: «Den som drikker av dette vannet, blir tørst igjen. Men den som drikker av det vannet jeg vil gi, skal aldri mer tørste. For det vannet jeg vil gi, blir i ham en kilde med vann som veller fram og gir evig liv.» Kvinnen sier til ham: «Herre, gi meg dette vannet så jeg ikke blir tørst igjen og slipper å gå hit og hente opp vann.» (Joh 4,10–15)

Her ser vi at åpenbaringen hennes blir større. Denne mannen er ikke bare en jøde lenger, men en som muligens er større enn stamfaren hennes som bygde brønnen. Ut ifra denne nye åpenbaringen ber hun Jesus om å få vann.

Da sa Jesus til henne:

«Gå og hent mannen din og kom så hit.» «Jeg har ingen mann», svarte kvinnen. «Du har rett når du sier at du ikke har noen mann», sa Jesus. «For du har hatt fem menn, og han du nå har, er ikke din mann. Det du sier, er sant.» «Herre, jeg ser at du er en profet», sa kvinnen. «Våre fedre tilba Gud på dette fjellet, men dere sier at Jerusalem er stedet der en skal tilbe.» (Joh 4,16–20)

Nå ser hun på Jesus som en profet og responderer i tråd med den forståelsen ved å stille ham et spørsmål om tilbedelse. Jesus svarer med et svar fra himmelen.

Jesus sier til henne: «Tro meg, kvinne, den time kommer da det verken er på dette fjellet eller i Jerusalem dere skal tilbe Far. Dere tilber det dere ikke kjenner, men vi tilber det vi kjenner, for frelsen kommer fra jødene. Men den time kommer, ja, den er nå, da de sanne tilbedere skal tilbe Far i ånd og sannhet. For slike tilbedere vil Far ha. Gud er ånd, og den som tilber ham, må tilbe i ånd og sannhet.» «Jeg vet at Messias kommer», sier kvinnen – Messias er det samme som Kristus – «og når han kommer, skal han fortelle oss alt.» Jesus sier til henne: «Det er jeg, jeg som snakker med deg.» (Joh 4,21–26)

Til slutt får hun enda en ny dybde i åpenbaringen av Jesus, når hun innser at han kan være den sanne Messias. Hva gjør hun da?

Kvinnen lot nå vannkrukken sin stå og gikk inn i byen og sa til folk: «Kom og se en mann som har fortalt meg alt det jeg har gjort! Han skulle vel ikke være Messias?» Da dro de ut av byen og kom til ham. (Joh 4,28–30)

Jeg elsker denne historien fordi den så tydelig viser oss hvor viktig åpenbaring er på veien mot sann tilbedelse av Gud. Vi må bli som den samaritanske kvinnen. Vi må stille Jesus flere spørsmål og be ham om å gi oss levende vann. Når vi går inn for å bli bedre kjent med ham, kommer åpenbaringen strømmende, og hjertene våre responderer med tilbedelse.

Vi kan ikke genuint tilbe Gud som far før vi kjenner ham som far. Vi kan ikke genuint tilbe ham som frelser før vi anerkjenner vår egen synd og behovet for å bli frelst, og deretter opplever gleden ved frelsen. Vi responderer på ham som den som elsker, når vi får en åpenbaring om hans store, store kjærlighet og får erfare den.

På samme måte kommer vi aldri til å få full åpenbaring om ham før vi kommer til himmelen. Det finnes alltid mer å oppdage av ham, og nye aspekter ved ham å tilbe. Jeg lurer på om ikke til og med evigheten skal tilbringes med å vokse i åpenbaring mens vi tilber ham slik som de fire levende vesenene vi leser om i Johannes' åpenbaring. De har øyne over hele kroppen og svever rundt tronen mens de roper **"Hellig, hellig, hellig" for hvert nye glimt de får av Gud.**² De vokser stadig i åpenbaringen av hvor fantastisk Gud er. Dette bør være en oppmuntring til oss. Vi trenger aldri gå lei av å tilbe når vi har en Gud med uendelige egenskaper som kan oppdages og utforskes.

TILBEDELSENS PRIS

Når vi har fått et glimt av hvor verdig Gud er, må vi vurdere prisen vi er villige til å betale. For å kunne tilskrive noe verdi må vi sette på en prislapp. Å anerkjenne verdien koster oss noe. Det er derfor tilbedelse ofte er knyttet til offer.

Første gang vi ser tilbedelse nevnt i Bibelen, er når Abraham gir sønnen Isak – det mennesket som betydde mest for ham – som et lydighetsoffer til Gud.

1 Mos 22,5

Da sa Abraham til tjenesteguttene:

«Slå dere til her med eselet. Jeg og gutten vil gå bort dit og tilbe, og så kommer vi tilbake til dere

Abraham demonstrerte Guds verdi ved å gi ham det mest dyrebare han hadde, sin kjære sønn. Isak representerte så mye for Abraham. Han var mirakelbarnet som ble født etter at Abrahams kone Sarah for lengst hadde blitt for gammel til å få barn. Han var svaret på Guds løfter om at Abraham skulle bli far til mange nasjoner. Likevel

² Åp 4,8

tilba Abraham tilba Gud gjennom tillit, lydighet og offer. Når vi leser hele historien, får vi se at Gud sender en vær til å ta Isaks plass etter at Abraham har vist at han er villig til å ofre sønnen sin.

Tilbedelse innebærer alltid å gi noe. Som jeg nevnte tidligere, satte Gud en prislapp på oss, slik at hans eneste sønn, Jesus, skulle bli det ultimate offer for oss. På grunn av dette offeret trenger ikke vi å ofre dyr i tilbedelse slik menneskene gjorde under den gamle pakten. I stedet gir vi livene våre som et offer. Måten vi lever på, viser hvor verdifull Gud er for oss. Hva vi bruker tiden, pengene og energien vår på, og hva vi prioriterer, er et vitnesbyrd overfor Gud og omverdenen på hvor høyt vi elsker ham.

Vi ser at Jesus ved flere anledninger ber mennesker om å vurdere kostnaden før de følger ham. Han måtte forsikre seg om at disiplene hans så verdien av hvem han var, selv om de ikke så hele bildet. De måtte ha en overbevisning om at det var verdt å følge ham. Det er derfor åpenbaring er så viktig for tilbedelsen. Når vi priser Gud, fester vi blikket på ham, og hjertene våre ser mer av hans verdi, noe som utløser en respons i form av tilbedelse. Tilbedelsen går dypere enn sang og musikk, og blir en livsstil preget av kjærlighet og lydighet som springer ut av en relasjon med vår gode Far.

TILBEDELSENS VERKTØY

La oss gå tilbake til fortellingen om kvinnen ved brønnen. På Jesu tid var det mange diskusjoner mellom jødene og samaritanene om hvor man skulle tilbe. Høres ikke det litt kjent ut? Vi diskuterer kanskje mer hva slags type musikk vi skal bruke i tilbedelsen, og ikke hvor vi skal tilbe, men begge deler dreier seg om "verktøy" knyttet til tilbedelse. Jesus setter fingeren på det som egentlig betyr noe, når han sier at det kommer en time, ja den er alt kommet, der tilbedelsen av Far verken skal skje på dette fjellet eller i Jerusalem. Han sier videre at de sanne tilbedere skal tilbe Far i ånd og sannhet, for slike tilbedere vil Far ha. Gud er ånd, og den som tilber ham, må tilbe i ånd og sannhet.

Fokuset vårt bør ikke være på hvilken bygning vi samles i, eller hvilken type musikk vi bruker i tilbedelsen. Det har stått mange slag i ulike forsamlinger opp gjennom årene mellom bruk av tradisjonell musikk og samtidsmusikk. Vi må granske hjertene våre og ikke bli fanget av disse kampene, men rette fokuset mot det som er viktig.

TIL LOVSANGSLEDERE OG MUSIKERE:

Når vi er mest opptatt av hvordan lovsangsteamet høres ut eller hvilken musikkstil vi bruker, så setter vi musikken høyere enn selve tilbedelsen. Da glemmer vi at vår oppgave er å klargjøre et sted for Guds nærvær. Jeg sier ikke at dette ikke er viktig. Musikk er et mektig verktøy som hjelper oss til å gi hjertet helt og fullt til Gud. Kvalitet i musikken er også viktig. Som musiker er det en del av din tilbedelse å gjøre ditt aller beste for Gud. Som en del av lovsangsteamet er du en tjener som skal lede forsamlingen inn i Guds nærvær. Musikken er verktøyet ditt, og hvis du ikke øver, kan det hende du spiller mye feil, og det kan være distraherende for dem som skal tilbe. Av den grunn er det definitivt viktig å ikke glemme å gjøre sitt aller beste. Men vi må også huske hva tilbedelse egentlig handler om, og rette hovedfokuset mot Guds nærvær.

Musikkstilen du bruker, bør være tilpasset menneskene du skal lede i lovsang, og den bør hjelpe dem med å tilbe helhjertet. Det handler ikke om deg. Du kan se på deg selv som en tilrettelegger mellom Guds ånd og de som tilber. Din rolle er å være et bindeledd som tjener begge disse partene, men Gud kommer alltid først. Min utfordring til lovsangsledere og musikere er å fokusere mer på å praktisere Guds nærvær og lede seg selv i tilbedelse først, samtidig som du bruker verktøyene Gud har gitt deg for å tilbe. Da kommer du virkelig til å bli i stand til å lede i sann tilbedelse.

Som sagt er ikke sang og musikk den eneste måten vi tilber Gud på. Tilbedelse er en livsstil. Vi tilber med det vi gir, måten vi elsker menneskene rundt oss på, og gjennom alle de små og store valgene vi gjør hver eneste dag. I Bibelen ser vi imidlertid at sang og musikk er viktige verktøy som brukes for å demonstrere hvor høyt vi verdsetter Gud, gjennom lovsang. Musikk hjelper oss til å bruke hele vårt vesen i tilbedelsen. Det gir inspirasjon til sjelen, vekker ånden til live og gir deg lyst til å bevege kroppen. Den største boken i Bibelen, Salmenes bok, er tross alt en sangbok. Dette viser oss hvor høyt Gud verdsetter denne formen for tilbedelse, men han vil ikke bare at vi skal synge med munnen. Han vil at vi skal synge med hele oss. Videre i denne boken kommer jeg til å fokusere mye på dette aspektet ved tilbedelse – altså lovsang – og jeg skal prøve å forklare betydningen det har i livene våre.

Bruk litt tid på egen hånd og tenk gjennom spørsmålene nedenfor. Deretter kan du dele refleksjonene dine med de andre i gruppen.

Spørsmål til refleksjon og samtale

- 1.** Hva har du hittil tenkt om sann tilbedelse?
- 2.** På hvilken måte har du gjennom livsførselen din gitt uttrykk for hvor høyt du verdsetter Gud den siste tiden? Hva har kostet deg mest eller vært det største offeret i vandringen med Gud?
- 3.** Ser du andre feller i tillegg til det som er nevnt, som kan få oss til å miste fokus og glemme hva sann tilbedelse handler om?
- 4.** I en digital tid blir vi ofte ledet i lovsang gjennom en skjerm. Hvilke utfordringer kan dette by på? Hvordan kan vi gi Gud vår fulle oppmerksomhet og vår ekte lovsang?

Oppgaver:

- 1.** Som nevnt tilber vi i tråd med vårt eget åpenbaringsnivå. Bruk litt tid på å tenke gjennom den siste åpenbaringen du har hatt om Gud. Hva dreide det seg om? Skriv det ned. Be Den Hellige Ånd om å fortelle deg hvordan du kan respondere på denne åpenbaringen i livet og i tilbedelse ved å gi ham den verdien han fortjener.
- 2.** Finn en lovsang som på en god måte gjenspeiler din egen siste åpenbaring av Gud i livet, og tilbe ham ved å synge den høyt. Hvis du vil ta det et skritt videre, utfordrer jeg deg til å skrive din egen sang (spesielt hvis du er lovsangsleder eller musiker). Du kan for eksempel begynne med å skrive et refreng ut fra åpenbaringen din. Syng en ny sang fra hjertet. Det er her de sterkeste lovsangene blir født.
- 3.** Neste gang du tilber sammen med andre, kan du begynne med å takke Gud for den siste åpenbaringen du har fått. Bær den med deg og fokuser på den mens du synger. Legg merke til hvordan Den hellige ånd opplyser hjertet ditt og utvider åpenbaringen ved å gi deg mer "levende vann" å drikke mens du tilber.